
Javaslatok Románia Alkotmányának a módosításához

2013. 4. 26.

1. A preambulium és az 1. szakasz kérdése

Javasoljuk egy preambulium beiktatását a következő szöveggel:

Mi, a Bánság, Bukovina, Erdély, Dobrudzsa, Moldva, Munténia, Olténia és a Partium lakóinak mint Románia állampolgárainak demokratikusan megválasztott képviselői, tekintettel az 1989. decemberi forradalomban kivívott és megkérdőjelezhetetlen szabadságra, tiszteletben tartva az ország polgárainak, illetve közösségeinek a méltóságát, továbbá élve alkotmányozó hatalmunkkal a Románia egységét, valamint demokratikus voltát biztosító alkotmányunkat az alábbiak szerint fogadjuk el:

Az 1. szakasz módosítása érdekében a 152. szakasz, (1) bekezdésének a törlését javasoljuk. (A bekezdés az alkotmánymódosítás korlátjaira vonatkozik.)

2. Az önazonossághoz és a kulturális autonómiához való jog (6. szakasz)

Az önazonosságról szóló 6. szakasz módosítását javasoljuk a következő formában:

„(1) A nemzeti, etnikai és nyelvi önazonosság alapvető emberi jog.

(2) Minden állampolgár szabadon választhatja meg valamely nemzeti, etnikai vagy nyelvi közösséghez való hovatartozását.

(3) Az állam elismeri és szavatolja minden nemzeti kisebbséghez tartozó személy jogát nemzeti, etnikai és nyelvi önazonosságának a megőrzéséhez, fejlesztéséhez, illetve kifejezéséhez.

(4) Az állam a nemzeti kisebbségeket olyan számbeli kisebbségben élő nemzeti közösségeknek tekinti, amelyek államalkotó tényezők, s ebben a minőségükben saját nemzeti, etnikai, nyelvi, kulturális, valamint felekezeti identitással rendelkező részei a romániai társadalomnak, és vitathatatlan értéket képviselnek.

(5) A kisebbségi nemzeti közösségek és a hozzájuk tartozó személyek identitásának megőrzése, fejlesztése, illetve kifejezése érdekében fogantatott állami intézkedéseknek összhangban kell lenniük az állampolgári egyenlőség és esélyegyenlőség, valamint a hátrányos megkülönböztetés tilalmának az elveivel.

(6) A kisebbségi nemzeti közösségeket megilleti a kulturális autonómiához való jog. Következésképpen igényelhetik ennek szentesítését, törvénybe iktatását.

(7) A kulturális autonómiához való jogot valamely kisebbségi nemzeti közösség saját választott és kinevezett testületei által gyakorolja, az oktatás, a kultúra, a tömegtájékoztatás és a közösségi élet egyéb területeit érintő sajátos közjogi normák alapján.

(8) Az állam támogatja a kisebbségi nemzeti közösségek kapcsolatainak megerősítését az anyanemzetükkel.”

3. A kormányforma kérdése

A parlamentáris köztársaság mint kormányforma megerősítését javasoljuk. Ennek érdekében:

- Románia elnökét a parlament választja meg (a 81. szakasz módosítása).
- Románia elnökének a jogköre módosítandó (a kormány ülésein való részvételre vonatkozó 87. szakasz törlendő, a parlament feloszlására vonatkozó 89. szakasz módosítandó, a népszavazás kiírására vonatkozó 90. szakasz módosítandó vagy törlendő).
- Az elnök felelősségre vonását (95-96. szakasz) pusztán jogi jellegű eljárásra kell korlátozni. Az államfő felfüggesztésére és tisztségéből történő eltávolítására nézve az ítélkezési illetékességet az Alkotmánybíróság, valamint a Legfőbb Semmítő- és Ítélszék bírái közül - szabályozott eljárással - kinevezett külön bírói testület fogja gyakorolnia.

4. A területi-közigazgatási rendszer kérdése

Teljes egészében módosítandó a III. cím V. fejezetének 2. cikke (120-123. szakasz)

A módosítás kardinális pontjai:

- Létrejön a területi közigazgatás regionális szintje. Az ország régiói a következők: Bánság, Partium (Țara Crișurilor), Észak-Erdély, Dél-Erdély, Székelyföld, Brassó, Olténia, Felső-Munténia, Alsó-Munténia, Bukarest, Dobrudzsa, Bukovina, Felső-Moldva, Alsó-Moldva, valamint Galac-Brăila.
- A régiók politikai-közigazgatási autonómiával rendelkeznek, amely a régió statútuma alapján a regionális törvények elfogadására vonatkozó jogköröket is jelent.
- A régiók statútumát a regionális tanács dolgozza ki és fogadja el, továbbá Románia parlamentje emeli törvényerőre.
- A régiók jogköreik döntő többségét a kormányzat jogkörei közül veszik át.
- A régiók szervei: a közvetlenül választott regionális tanács (a döntéshozó szerv), a regionális bizottság (a régió végrehajtó szerve) és a régió elnöke. A régió egyes szervei a statútum alapján a helyi hagyományoknak megfelelő nevet viselhetnek.
- A regionális törvényhozás és határozathozatal fölött a törvényességi ellenőrzést a régió prefektusa, az alkotmánybíróság, illetve a közigazgatási bíróság gyakorolja.
- Regionális törvényhozói jogkörbe tartozik a régió területén élő lokális nemzeti kisebbségek és közösségek kulturális autonómiájának az intézményesítése a kulturális autonómia országos kerettörvénye alapján.
- Regionális törvényhozói jogkörbe tartozik az egyes kisebbségi nyelvek regionális hivatalos nyelvvé nyilvánítása és az annak megfelelő intézményes feltételek, illetve garanciák kialakítása (a **Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartájának** az értelmében).
- Székelyföld sajátos jogállású régió. A sajátos jogállás többletjogköröket jelent - többek között a regionális választási rendszer kialakítása, valamint a román és magyar nyelv egyenlőségét biztosító határozathozatal területén.

5. Az alapvető jogok és szabadságok kérdése

Az alapvető jogokra és szabadságokra vonatkozó részt (II. cím, II. fejezet, 22–53. szakaszok) az Európai Unió Alapjogi Chartájának a szellemében kell módosítani. Ennek érdekében:

- Az Alapjogi Charta szellemének megfelelően a II. fejezet elején kell rendelkezni az emberi méltóság védelméről. Javasolt a Charta megfogalmazása: „Az emberi méltóság sérthetetlen. Tiszteletben kell tartani, és védelmezni kell.”
- A 22. szakasz (1) bekezdése kiegészítendő az Alapjogi Charta szellemében a következő rendelkezéssel: „A személy sérthetlensége és integritása érdekében tiszteletben kell tartani: a) az eugenikai, különösen az egyedkiválasztást célzó gyakorlat tilalmát; b) az emberi test és részei ekként történő, haszonszerzési célú felhasználásának tilalmát; c) az emberi lények szaporítási célú klónozásának tilalmát.”
- A 24. szakasz (1) bekezdése kiegészül: „(1) A védelemhez való jog garantált. E jog tartalmazza a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek azon jogát, hogy anyanyelvükön védekezhessenek a bírói hatóságok előtt”.
- A 28. szakasz (a levelezés titkossága) kiegészítendő a személyes adatok védelméhez való joggal, amelyet független hatóságnak kell ellenőriznie.
- A joggal történő visszaélés tilalmáról, amely szerepel mind az Alapjogi Chartában (54. cikkely), mind az Európai Emberjogi Egyezményben (17. cikkely) külön rendelkezni kell. A joggal történő önkényes visszaélés miatt elmarasztalt fél felel az általa okozott károkért.

A fentebbi javaslatok konkrét becikkelyezése több esetben is szükségessé teszi az összehangolást az alkotmány egyéb rendelkezéseivel is. A javaslatok fentebbi megfogalmazása azonban nem tér ki minden ilyen részletre.